

Examen VMBO-GL en TL

2014

tijdvak 1
dinsdag 20 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE GL en TL

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 44 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 63 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Meerkeuzevragen

Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Criminaliteit en rechtsstaat

tekst 1

Fraudeur moet miljoenen terugbetalen

Een ex-directrice van een zorginstelling in Lelystad, die is veroordeeld voor fraude met persoonsgebonden budgetten, moet ruim 3,1 miljoen euro terugbetalen aan de Staat. Dat heeft de rechtbank in Lelystad donderdag bepaald.

naar: www.trouw.nl van 22 november 2012

Lees tekst 1.

- 1p 1 Waaraan heeft de ex-directrice zich schuldig gemaakt?
aan
- A georganiseerde criminaliteit
 - B heling
 - C klassenjustitie
 - D witteboordencriminaliteit

tekst 2

Plan voor stageplaatsen jonge criminelen

Jonge moordenaars, overvallers en andere criminelen zullen straks als stagiairs aan de slag gaan in het bedrijfsleven. PvdA-Kamerlid Ahmed Marcouch heeft dit plan bedacht, dat is opgenomen in het regeerakkoord van het nieuwe kabinet.

Met deze stages moet het percentage jeugdige criminelen dat na hun straf weer in de fout gaat, fors worden verlaagd. Een (gevangenis)straf maakt op 80 procent van hen geen indruk, zo meldt het dagblad Spits.

In de jeugdgevangenissen zitten jongeren al vanaf 12 jaar, maar Marcouch mikt met zijn maatregel voornamelijk op de 15- à 16-jarigen.

“Die zitten normaal gesproken op school. Door ze nog tijdens hun straf een stageplaats te geven, bied je hen een kans. Het is de bedoeling dat ze uiteindelijk een goede aanbeveling krijgen en een bewijs van goed gedrag.”

naar: www.trouw.nl van 2 november 2012

Crimineel gedrag kan verschillende oorzaken hebben. Hierbij kan een onderscheid gemaakt worden tussen individueel crimineel gedrag en criminaliteit als een maatschappelijk verschijnsel.

- 1p 2 Welke mogelijke **maatschappelijke** oorzaak van crimineel gedrag zou met het plan uit tekst 2 aangepakt kunnen worden?
- A de gelegenheid maakt de dief
 - B de samenleving wordt steeds anoniemer
 - C een slechte maatschappelijke positie
 - D gedragsproblemen in gezin en op school

- 2p 3 In het Nederlandse Strafrecht wordt onderscheid gemaakt tussen overtredingen en misdrijven.
Hieronder staan vier voorbeelden van crimineel gedrag.
- 1 een gestolen iPhone kopen op internet voor € 10,-
 - 2 iemand een bloedneus slaan
 - 3 openbare dronkenschap
 - 4 een inbraak plegen in een voetbalkantine
- Geef van elk voorbeeld aan of het een misdrijf of een overtreding is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
- 1 = ...
2 = ...
3 = ...
4 = ...

tekst 3

Hennepteelt

Het telen van hennep is in Nederland verboden. Vaak heeft een hennep teler banden met de georganiseerde misdaad. De teelt zorgt voor overlast en risico's voor omwonenden: bijvoorbeeld brandgevaar en overlast van criminelen die het pand bezoeken. De overheid wil personen die materiaal leveren voor hennepplantages aanpakken.

naar: www.rijksoverheid.nl van 15 januari 2013

- 2p 4 Leg uit waarom de hennep teelt in tekst 3 zowel een sociaal als een politiek probleem is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
- Een sociaal probleem, omdat ...
Een politiek probleem, omdat ...

tekst 4

Kritiek op uitspraken Teeven over dode inbreker

GroenLinks, PvdA en SP hebben commentaar op de uitspraak van staatssecretaris Fred Teeven dat de inbreker die omkwam bij een vechtpartij met de bewoners van een huis in Noord-Brabant zelf het risico heeft opgezocht.

In De Telegraaf zei Teeven (VVD) woensdag: "Het is treurig dat er iemand dood is gegaan, maar dat is wel een inbrekersrisico."

Ahmed Marcouch van de PvdA is het met de staatssecretaris eens dat de bewoners zichzelf mochten verdedigen, maar waarschuwt ook dat Teeven niet de suggestie moet wekken dat ... (het recht in eigen hand nemen) zomaar kan.

"Mensen hebben het recht om zichzelf te verdedigen, maar daar moet vervolgens wel verantwoording over worden afgelegd. Daar beslist de rechter over", zei Marcouch tegen NU.nl.

naar: www.nu.nl van 26 september 2012

- 1p 5 Wat moet er op de puntjes in tekst 4 worden ingevuld?
- A eigenrichting
 - B genoegdoening
 - C vergelding
 - D zelfverdediging

tekst 5

Jonge verdachten Haren opgepakt op basis van videobeelden

De politie in Groningen heeft drie tieners aangehouden omdat ze te zien zijn op amateurbeelden van de rellen in Haren vorige week vrijdag.

bron: www.trouw.nl van 28 september 2012

Lees tekst 5.

- 1p 6 Onder verantwoordelijkheid van welke persoon heeft de politie de tieners aangehouden?
- onder verantwoordelijkheid van
- A de burgemeester
 - B de commissaris van de Koning(in)
 - C de officier van justitie
 - D de rechter

tekst 6

Zorgen over maatregelen

Rechters en advocaten maken zich zorgen over een aantal maatregelen die het nieuwe kabinet wil nemen. In het regeerakkoord staat dat het eenvoudiger moet worden verdachten tot de zitting van hun zaak vast te zetten. Vorig jaar stelde de Raad voor de Rechtspraak al dat de maatregel strijdig is met een belangrijk uitgangspunt uit het strafrecht:

naar: www.trouw.nl van 5 november 2012

- 1p 7 Welk uitgangspunt uit het strafrecht moet op de puntjes in tekst 6 worden ingevuld?
- A Elke verdachte heeft het recht te zwijgen.
 - B Iedereen is voor de wet gelijk en moet zo behandeld worden.
 - C Verdachten moeten weten waar zij van verdacht worden.
 - D Verdachten zijn onschuldig tot het tegendeel is bewezen.

tekst 7

Een rake klap, maar waarom?

Uit een verslag van een rechtszitting

“Ik zag die jongen bij een tante van me en hij irriteerde me een beetje”, vertelt de verdachte aan de rechter. “Ik kende hem al langer en zou hem nog geld betalen. Maar daar ging het helemaal niet over. We gingen weg bij m’n tante. Buiten gaf ik hem een klap en hij viel achterover.”

De rechter: “Het was een voltreffer. Was daar een directe aanleiding voor?”

De verdachte: “Dat weet ik niet, tja, het was nogal een klap.”

De rechter: “Wanneer heeft u voor het laatst gewerkt?”

“Vorig jaar”, antwoordt de verdachte. “Als postsorteerder. Maar ik moest een straf uitzitten en toen was dat afgelopen. Kijk, weet u, ik heb die jongen gewoon op zijn plaats gezet. Meer niet.”

naar: Trouw van 28 januari 2013

- 1p 8 In tekst 7 wordt een onderdeel van een rechtszitting weergegeven. Welk onderdeel van de rechtszitting komt als eerste hierna?
- A aanklacht
 - B getuigenverhoor
 - C pleidooi
 - D requisitoir

tekst 8

De man die op Prinsjesdag 2010 een waxinelichthouder naar de Gouden Koets gooide, heeft in hoger beroep een celstraf van vijf maanden gekregen. Omdat hij al bijna twee jaar heeft vastgezeten, blijft hij nu op vrije voeten.

naar: www.trouw.nl van 2 februari 2013

- 1p 9 Van welke rechter of rechtbank heeft de man in tekst 8 de celstraf van vijf maanden gekregen?
van
- A de Hoge Raad
 - B de kantonrechter
 - C de strafrechter
 - D het gerechtshof

tekst 9

OM: daders mogen herkenbaar zijn

Het Openbaar Ministerie (OM) blijft bij ernstige misdrijven de beelden vrijgeven waarop de daders herkenbaar zijn. Dat zegt hoofdofficier van justitie Greive tegen de NOS in een reactie op de ophef over beelden van de zware mishandeling in Eindhoven. Afgelopen maandag gaf het OM beelden daarvan vrij. De daders van die mishandeling waren daarop duidelijk herkenbaar. Volgens de hoofdofficier is daar erg goed over nagedacht. Het politieonderzoek had na ruim twee weken nog niet tot aanhoudingen geleid.

naar: nos.nl van 26 januari 2013

- 2p 10 In de rechtsstaat heeft de overheid de volgende taken:
- 1 handhaven van de rechtsorde
 - 2 beschermen en respecteren van de rechten van de burgers
- Deze twee taken van de overheid kunnen met elkaar botsen. Tekst 9 is daarvan een voorbeeld.
- Leg aan de hand van tekst 9 uit dat de taken 1 en 2 met elkaar kunnen botsen.
- Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.*
- Uit tekst 9 blijkt taak 1 van de overheid, want ...
- Deze taak 1 botst met taak 2 omdat ...

- 2p 11 Hieronder staan vier uitspraken over doelen van straffen.
- 1 Het doel 'wraak' was vroeger belangrijker bij het straffen dan nu.
 - 2 Uit alle onderzoeken blijkt dat harder straffen preventief werkt.
 - 3 Een rechter kan meerdere doelen hebben met het opleggen van een straf.
 - 4 De rechter kan iemand voorwaardelijk veroordelen tot een geldboete.
- Geef van elke uitspraak aan of deze juist of onjuist is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

1 = ...

2 = ...

3 = ...

4 = ...

tabel 1

Woninginbraak

	aantal delicten / inwonertal	aantal delicten per 10.000 inwoners
Maastricht	867 delicten / 119.665 inw.	72,45
Echt-Susteren	97 delicten / 32.265 inw.	30,06
Nederland	64.125 delicten / 16.655.795 inw.	38,5

bron: AD Misdaadmeter over 2011

- 2p 12 Tabel 1 laat zien dat er in de gemeente Maastricht per tienduizend inwoners meer woninginbraken worden gepleegd dan in de gemeente Echt-Susteren.
- De gemeente Echt-Susteren bestaat uit verschillende kleine dorpen. Er zijn verschillende maatschappelijke verklaringen voor crimineel gedrag.
- Noem een maatschappelijke verklaring waarmee je het verschil in woninginbraken tussen de gemeente Maastricht en de gemeente Echt-Susteren kunt verklaren.

Licht je antwoord toe.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Een mogelijke maatschappelijke verklaring is ...

Hiermee zou het verschil in woninginbraken verklaard kunnen worden, omdat ...

tekst 10

Laag overvalcijfer

De 'driehoek' die in de stad over de openbare orde gaat, had vrijdagmiddag mooie cijfers te presenteren. De 'driehoek' van ... , politiechef en hoofdofficier van justitie presenteerde de cijfers vanmiddag op het Amsterdamse hoofdbureau van politie aan de pers. Het aantal overvallen liep in 2012 nóg weer verder terug, waardoor het sinds 2009, met 561 zaken, tot zo'n 250 is gedaald.

naar: www.parool.nl van 4 januari 2013

- 1p 13 Welke persoon moet op de puntjes in tekst 10 worden ingevuld?
- A burgemeester
 - B commissaris van de Koning(in)
 - C rechter
 - D wethouder van veiligheid
- 2p 14 In de wet zijn de rechten van een verdachte vastgelegd.
→ Welke rechten heeft iemand die verdacht wordt van een overval?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
- 1 recht om een andere naam op te geven
 - 2 recht om te weigeren mee te werken aan een DNA-onderzoek
 - 3 recht om te weten waarvan hij wordt verdacht
 - 4 recht om te zwijgen
 - 5 recht op schadevergoeding
- 1p 15 Stel de politie betrapt een man op diefstal en neemt de man mee naar het politiebureau, waar ze om 14.00 uur aankomen.
Tot hoe laat mag de politie deze man dan vasthouden voor verhoor, zonder dat er toestemming nodig is van de officier van justitie?
- A tot 15.00 uur
 - B tot 17.00 uur
 - C tot 18.00 uur
 - D tot 20.00 uur

tekst 11

Een uitspraak van de Rechtbank Amsterdam

Verdachte wordt veroordeeld tot gevangenisstraf, taakstraf en rijontzegging voor rijden zonder rijbewijs en onaanvaardbaar rijgedrag.

bron: www.rechtspraak.nl van maart 2012

- 1p 16 Een rechter kan hoofdstraffen, bijkomende straffen en maatregelen opleggen.
Wat heeft de rechter de verdachte in tekst 11 opgelegd?
- A een hoofdstraf en twee bijkomende straffen
 - B een hoofdstraf, een bijkomende straf en een maatregel
 - C twee hoofdstraffen en een bijkomende straf
 - D twee hoofdstraffen en een maatregel

Politiek en beleid

afbeelding 1

naar: website met de naam van een politieke stroming

- 1p 17 Op afbeelding 1 stond oorspronkelijk ook nog de naam van een politieke stroming.
Wat stond er op de afbeelding?
- A www.christendemocratie.nu
 - B www.liberalisme.nu
 - C www.rechtsextremisme.nu
 - D www.socialisme.nu

tekst 12

Wat doet de ... ?

In de ... zijn de burgers van Amsterdam vertegenwoordigd. De ... controleert de uitvoering van het beleid door het college van B en W.

naar: www.amsterdam.nl van januari 2013

- 1p 18 Op de puntjes in tekst 12 is driemaal hetzelfde woord weggelaten.
→ Welk woord moet op de puntjes in tekst 12 ingevuld worden?

tekst 13

Meerderheid Kamer wil af van verbod op godslastering

De VVD in de Tweede Kamer is het definitief eens met het voorstel om het verbod op godslastering uit het wetboek te schrappen. Hiermee heeft het voorstel een meerderheid in de Kamer.

Het verbod op godslastering staat sinds 1932 in het Nederlandse wetboek. Het verbiedt uitlatingen die kwetsend zijn voor gelovigen. In de praktijk wordt de wet vrijwel nergens meer toegepast.

D66-Kamerlid Gerard Schouw noemt het verdwijnen van de wet van 'fundamenteel' belang voor

naar: www.elsevier.nl van 27 november 2012

- 1p 19 Welk grondrecht heeft op de puntjes in tekst 13 gestaan?
- A de vrijheid van godsdienst
 - B de vrijheid van meningsuiting
 - C de vrijheid van vergadering
 - D het recht op privacy

tekst 14

Kamerleden weigeren eed aan Willem-Alexander

De SP-Kamerleden Sadet Karabulut en Farshad Bashir zullen bij de troonswisseling op 30 april niet de eed of belofte van trouw aan koning Willem-Alexander afleggen. Het tweetal vindt de ceremonie overbodig, aangezien ze al een eed hebben afgelegd toen ze werden geïnstalleerd in de Tweede Kamer. Daarbij zijn de SP'ers naar eigen zeggen republikein¹⁾. Dit zeiden ze donderdag in het actualiteitenprogramma Nieuwsuur.

noot 1 republikein = aanhanger van een republiek

naar: de Volkskrant van 15 februari 2013

Lees tekst 14.

- 1p 20 De SP'ers zeggen dat ze republikein zijn.
→ Verklaar waarom dit ook een reden kan zijn dat zij bij de troonswisseling geen eed willen afleggen.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Als republikein ben je voor ...
en Willem-Alexander ...

tekst 15

Nog geen 16 en alcohol bij je? Boete!

Op 1 januari 2013 is het strafbaar geworden om in het openbaar alcohol bij je te hebben, als je jonger bent dan 16 jaar. Ben je jonger dan 16 jaar en word je met alcohol betrapt? Dan kun je een taakstraf of boete krijgen. De boete is dan € 45.

naar: www.vraaghetdepolitie.nl

Lees tekst 15.

- 1p 21 Het politieke besluitvormingsproces verloopt in een aantal fasen. In welke fase bevindt zich de besluitvorming over het bezit van alcohol door jongeren onder de 16 jaar?
- A fase 1: noemen van wensen / het (h)erkennen van het probleem als politiek probleem
 - B fase 2: vergelijken of afwegen van wensen of behoeften: de politiek komt met oplossingen
 - C fase 3: het nemen van besluiten
 - D fase 4: het uitvoeren van besluiten

- 1p 22 In de media lees of hoor je soms over het zogeheten 'geheim van het paleis'.
Wat wordt bedoeld met 'het geheim van het paleis'?
- A De inhoud van de gesprekken die de koning met de minister-president voert, is vertrouwelijk en komt, als het goed is, niet in de media.
 - B De media hebben de taak om de geheimen van de koning en familie openbaar te maken.
 - C De ministers zijn verantwoordelijk voor wat de koning in het openbaar en in het geheim zegt en doet.
 - D Wat de koning privé in het paleis doet, is geheim en is, als het goed is, alleen bekend bij vrienden en familie.

tekst 16

Ontwerp-regeerakkoord klaar

De Tweede-Kamerfracties van VVD en PvdA komen morgen bijeen om het ontwerp-regeerakkoord te bespreken.
De onderhandelaars Rutte (VVD) en Samsom (PvdA) brengen morgen ook verslag uit aan de informateurs Henk Kamp en Wouter Bos.

naar: www.nos.nl van 29 oktober 2012

Een mogelijke tijdlijn

1	2	3	4	5
Verkiezings-campagne	Dag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer	Nieuw kabinet wordt geïnstalleerd.	Kabinet heeft geen meerderheid meer in de Tweede Kamer.	Kabinet biedt ontslag aan bij de koning.

Lees tekst 16 en bekijk de tijdlijn.

- 1p 23 Op welke plaats in de tijdlijn moet je tekst 16 plaatsen?
- A tussen 1 en 2
 - B tussen 2 en 3
 - C tussen 3 en 4
 - D tussen 4 en 5

Zie de tijdlijn.

- 1p 24 Normaal gesproken zijn er om de vier jaar verkiezingen voor de Tweede Kamer. Soms loopt het echter anders.
Wat is er volgens deze tijdlijn uiteindelijk gebeurd?
- A De koning heeft de regering ter verantwoording geroepen.
 - B Er heeft een kabinetscrisis plaatsgevonden.
 - C Er zijn Europese verkiezingen geweest.
 - D Het kabinet en de regering zijn het oneens geworden.

tekst 17

Petitie¹⁾ kinderopvang

Brancheorganisatie Kinderopvang (belangenvereniging van ondernemers in de kinderopvang) maakt zich steeds meer zorgen over de gevolgen van de bezuinigingen op de kinderopvang. De bezuinigingen hebben gevolgen voor ouders en hun kinderen, voor werknemers en voor werkgevers in de kinderopvang. Steeds meer ouders besluiten minder of helemaal geen kinderopvang meer af te nemen, kinderen raken hun vertrouwde plek kwijt, werknemers zitten in onzekerheid over hun baan, en werkgevers moeten hard hun best doen in te spelen op de afnemende vraag. Daarom hebben we alle mensen die een belang hebben bij de kinderopvang, opgeroepen de online petitie kinderopvang te ondertekenen. Woensdag 24 oktober 2012 om 13.30 uur bieden we deze petitie aan de woordvoerders kinderopvang van de Tweede Kamer aan.

noot 1 petitie = een schriftelijk verzoek van een groep mensen aan bijvoorbeeld de Tweede Kamer, waarmee kritiek geuit wordt op het beleid.

naar: www.kinderopvang.nl van 19 oktober 2012

- 4p 25 Noem **twee** kenmerken van een belangengroep en geef per kenmerk aan waarom Brancheorganisatie Kinderopvang in tekst 17 daaraan voldoet.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1 van een belangengroep: ...
De organisatie in tekst 17 voldoet daaraan omdat ...
Kenmerk 2 van een belangengroep: ...
De organisatie in tekst 17 voldoet daaraan omdat ...
- Zie tekst 17.*
- 2p 26 De Brancheorganisatie Kinderopvang heeft een online petitie gestart en de petitie in oktober 2012 aangeboden aan de woordvoerders kinderopvang van de Tweede Kamer. De organisatie had ook bijvoorbeeld in crèches of op straat handtekeningen kunnen verzamelen.
→ Wat kan deze organisatie nog meer doen om te zorgen dat er niet verder bezuinigd wordt door de overheid?
Noem **twee** mogelijkheden.

tekst 18

Vanaf juli lagere prijzen voor bellen en internetten in EU

Het Europees Parlement is akkoord gegaan met prijsverlagingen voor mobiel bellen in Europa. Ook zal er vanaf juli 2012 voor het eerst een maximumprijs gelden voor internetten in het buitenland. De komende twee jaar dalen de tarieven verder.

Het is de bedoeling dat de concurrentie onder providers toeneemt zodat de prijzen laag blijven.

naar: www.nrc.nl van 10 mei 2012

Lees tekst 18.

- 1p 27 De nieuwe regelgeving is in werking getreden op 1 juli 2012. Wie moest de prijsverlagingen voor mobiel bellen nog meer goedkeuren?
- A de Europese Commissie
 - B de Europese Raad
 - C de Raad van de Europese Unie (Raad van Ministers)
 - D het Europees Hof van Justitie
- 1p 28 De Europese Unie oefent op verschillende terreinen invloed uit. Op welk terrein oefent de EU invloed uit met de regelgeving in tekst 18?
- A op het terrein van justitie
 - B op het terrein van stabiliteit en veiligheid
 - C op sociaal-cultureel terrein
 - D op sociaal-economisch terrein
- 2p 29 Hieronder staan vier beweringen over wethouders.
- 1 Wethouders hebben het laatste woord en controleren de burgemeester.
 - 2 Wethouders maken deel uit van het dagelijks bestuur van de gemeente.
 - 3 Wethouders zijn lid van de gemeenteraad.
 - 4 Wethouders zijn onafhankelijk en hoeven geen verantwoording af te leggen aan de gemeenteraad.
- Geef van elke bewering aan of deze juist of onjuist is.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
- 1 = ...
 - 2 = ...
 - 3 = ...
 - 4 = ...

tekst 19

Tweede Kamer voor referendum

Invoering van een referendum is een stap dichterbij gekomen. Een meerderheid in de Tweede Kamer stemde vandaag voor een initiatiefwet van PvdA, D66 en GroenLinks, die een raadgevend referendum mogelijk maakt.

naar: nos.nl van 14 februari 2013

Lees tekst 19.

- 1p 30 De invoering van een referendum is een stap dichterbij gekomen, maar nog niet helemaal zeker.
- Welke stap in het politieke besluitvormingsproces moet er nog genomen worden, zodat de invoering van een referendum ook echt door kan gaan?

tekst 20

Richtingwijzers

De uitgangspunten van onze partij zijn vastgelegd in vijf 'richtingwijzers'. De richtingwijzers voor een progressieve sociaal-liberale visie zijn onder andere:

- vertrouwen op de eigen kracht van mensen
- beloon prestatie en deel de welvaart

naar: de website van een politieke partij van 10 april 2013

- 1p 31 Van de website van welke politieke partij is tekst 20 afkomstig?
- van
- A D66
 - B de PvdA
 - C de VVD
 - D het CDA

tekst 21

Standpunt: Belasting

De overheid moet belasting heffen om zaken als onderwijs, zorg, de wegen, het leger en de politie te betalen. Onze partij wil dat hierbij solidariteit het uitgangspunt is: de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Wie meer kan bijdragen, moet dat doen. En wie minder heeft, hoeft iets minder bij te dragen.

naar: website van een politieke partij van maart 2013

- 1p 32 Van de website van welke politieke partij is tekst 21 afkomstig?
van
- A D66
 - B de SGP
 - C de SP
 - D de VVD

Analyse maatschappelijk vraagstuk: gebrek aan orgaandonoren

Bij de beantwoording van de vragen 33 tot en met 44 maak je gebruik van de teksten 1 tot en met 4 in het tekstboekje.

Lees tekst 1.

- 4p 33 Een gebrek aan donororganen en geregistreerde donoren is een maatschappelijk vraagstuk.
Een maatschappelijk vraagstuk heeft een aantal kenmerken. Eén kenmerk is dat het moet gaan om een situatie die veel mensen onwenselijk vinden. Een tweede kenmerk is dat het vraagstuk de aandacht krijgt van de media.
In tekst 1 kun je behalve deze twee kenmerken ook twee andere kenmerken van een maatschappelijk probleem herkennen.
→ Welke **twee andere** kenmerken van een maatschappelijk probleem kun je herkennen in tekst 1?
Verklaar je antwoord met behulp van tekst 1.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk 1: ...
Want uit de tekst blijkt ...
Kenmerk 2: ...
Want uit de tekst blijkt ...

- 2p **34** Een maatschappelijk vraagstuk kun je vanuit de volgende invalshoeken bekijken:
- 1 politiek-juridische invalshoek
 - 2 sociaal-culturele invalshoek
 - 3 sociaal-economische invalshoek
 - 4 veranderings- en vergelijkende invalshoek

In tekst 1 zijn verschillende invalshoeken te herkennen.

Hieronder staat een aantal vragen die naar aanleiding van tekst 1 gesteld zouden kunnen worden.

- a Wat is het huidige beleid ten aanzien van donorregistratie?
- b Hoe is donorregistratie in andere landen geregeld?
- c Mogen we van mensen vragen om eens goed na te denken over wat ze voor anderen kunnen betekenen?
- d Welk(e) belang(en) hebben mensen die op de wachtlijst staan voor een donororgaan?

→ Geef van elke vraag aan welke invalshoek hierin te herkennen is.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

a = ...

b = ...

c = ...

d = ...

Zie tekst 1.

- 1p **35** Van welk kenmerk van het proces van politieke besluitvorming is het voorstel tot verandering van de donorregistratiewet een voorbeeld?
- A beleidsvorming als doorgaand proces
 - B macht van ambtenaren bij het formuleren van wetsvoorstellen
 - C sluiten van compromissen
 - D uitvoeren van politieke besluiten

Lees tekst 2.

- 2p **36** De media hebben verschillende functies voor mensen. Belangrijke functies van de media zijn de informerende en de opiniërende functie.

→ Leg uit dat in tekst 2 sprake is van zowel een informerende als een opiniërende functie van de media.

Verwijs in je antwoord naar een gegeven uit de tekst.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

De tekst is informierend omdat ...

In de tekst staat bijvoorbeeld ...

De tekst is opiniërend omdat ...

In de tekst staat bijvoorbeeld ...

- 1p **37** Rondom de Nationale Donorweek en vlak na het bekend maken van het voornemen een initiatiefwet in te voeren over donorregistratie, is er in de media veel aandacht geweest voor het tekort aan orgaandonoren. Donorregistratie was daardoor in deze periodes een onderwerp van gesprek onder de mensen. Er zijn verschillende theorieën over de beïnvloeding van mensen door de massamedia. Welke beïnvloedingstheorie verklaart dat mensen in deze periodes veel over donorregistratie hebben gesproken?
- A de agendatheorie
 - B de multi-step-flow theorie
 - C de theorie van de media als betekenisgever
 - D de theorie van de selectieve perceptie
- 1p **38** Een maatschappelijk vraagstuk kun je vanuit verschillende invalshoeken bekijken. Wanneer iemand gaat onderzoeken waarom nabestaanden zo vaak 'nee' zeggen tegen orgaandonatie, vanuit welke invalshoek heeft hij of zij dat onderzoek dan gedaan? vanuit de
- A politiek-juridische invalshoek
 - B sociaal-culturele invalshoek
 - C sociaal-economische invalshoek
 - D veranderings- of vergelijkende invalshoek
- 1p **39** “Wanneer iemand zijn of haar keuze over donatie niet heeft vastgelegd, dan wordt de nabestaanden om toestemming gevraagd.” (zie tekst 2) Nabestaanden moeten dan beslissen om wel of niet toestemming te geven voor orgaandonatie.
→ Noem een waarde die een rol kan spelen bij het nemen van deze beslissing.
- Lees tekst 3.*
- 1p **40** Wat moet op de puntjes in tekst 3 worden ingevuld?
- A de Europese Commissie
 - B de Europese Raad
 - C de Raad van de Europese Unie

1p 41 Na de laatste zin van tekst 3 is een zin weggelaten. In deze zin stond wat de EU-landen moeten, zullen of mogen doen nu de richtlijn (wet) is aangenomen.

Hoe luidde deze zin?

- A De EU-landen moeten de voorschriften van de richtlijn omzetten in nationale wetgeving.
- B De EU-landen mogen de voorschriften van de richtlijn omzetten in nationale wetgeving, maar dit hoeft niet.
- C De volgende stap is dat de parlementen van de EU-landen moeten stemmen over deze richtlijn.
- D De volgende stap is dat alle regeringsleiders van de EU-landen deze richtlijn moeten goedkeuren.

Lees tekst 4.

2p 42 De organisatie van de Donorweek heeft de beschikking over een aantal machtsmiddelen om haar doel te bereiken.

→ Noem een machtsmiddel waarvan de organisatie van de Donorweek gebruik heeft gemaakt bij de wervingsactie.

Verklaar je keuze voor dit machtsmiddel met een gegeven uit de tekst.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Machtsmiddel: ...

Dit blijkt uit: ...

Zie tekst 4.

2p 43 RTL Boulevard heeft een reportage uitgezonden over deze online wervingsactie door de BN'ers tijdens de Donorweek.

Niet alle onderwerpen kunnen aan bod komen tijdens een uitzending van RTL Boulevard. Bij de keuze om een onderwerp wel of niet uit te zenden wordt gebruik gemaakt van een aantal criteria.

→ Noem **twee** selectiecriteria die een rol kunnen hebben gespeeld bij het uitzenden van de reportage over de online wervingsactie door BN'ers tijdens de Donorweek.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Selectie criterium 1 ... want ...

Selectie criterium 2 ... want ...

Let op: de laatste vraag van dit examen staat op de volgende pagina.

- 2p 44 Volgens D66 moet er nieuw beleid komen voor donorregistratie. D66 wil hiervoor een initiatiefwet indienen (zie tekst 1).
De partij vindt dat er een actief registratiesysteem moet komen, waarbij burgers de keus voorgelegd wordt of ze orgaandonor willen worden, en mensen die niet reageren automatisch donor worden.

Stel: jij bent lid van een christendemocratische partij. Jij wilt de Kamerleden van jouw partij overtuigen van jouw mening over de initiatiefwet van D66. Daarom wil je ze een e-mail sturen. Als lid van een christendemocratische partij kun je voor of tegen zijn.

→ Geef jouw mening over deze wet. Je mening past natuurlijk bij uitgangspunten van de christendemocratische partij waar je lid van bent.

Ondersteun je mening met **twee** argumenten.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Als christendemocratisch lid ben ik ... (kies uit: voor/tegen)
het wetsvoorstel, want ... (geef twee argumenten)

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.